

2023-2026

Koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma

Virtain kaupunki

15.11.2023

Sisällys

1. Opiskeluhoitotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet	2
2. Arvio opiskeluhoillon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhoitopalveluista	2
3. Oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoillon edistämiseksi	3
3.1. Esiopetus.....	3
3.2. Perusopetus.....	3
3.2.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen	4
perusopetuksessa	4
3.2.2 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä koulu-yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.....	4
3.3 Lukiokoulutus	4
3.3.1 Koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen	5
3.3.3 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa	5
4. Yksilökohtainen opiskeluhoito	5
4.1. Kouluterveydenhuolto.....	6
4.2. Koululääkäri	7
4.3. Erityistyöntekijä	7
4.4. Kuraattori.....	8
4.5. Koulupsykologi.....	8
4.6. Toimintamalli huolen herätessä	9
5. Yhteistyön järjestäminen.....	10
6. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä	10
7. Kriisisuunnitelma	12
7. Liitteet.....	15

1. Opiskeluhooltotyön tavoitteet ja keskeiset periaatteet sekä toimenpiteet

Koulutuksen järjestäjän on laadittava opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 13 § muutettu lailla 377/2023). Virroilla opiskeluhooltosuunnitelma on koulutoimessa laadittu koulutuksen järjestäjän toimesta kaikille koulutuksen asteille, joissa kaupunki toimii koulutuksen järjestäjänä, eli esi- ja perusopetukselle sekä lukiokoulutukselle.

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan lapsen, oppilaan ja opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyhteisössä. Tavoitteena opiskeluhooltosuunnitelmalla on hyvinvoiva lapsi ja nuori. Opiskeluhoollon toimintaa ohjaavina arvoina ovat lapsen ja nuoren hyvinvointi ja osallisuus, huoltajan vastuu ja osallisuus, yhdessä toimiminen ja oikea-aikainen tuki. Keskeistä opiskeluhoollossa on monialainen yhteistyö. Työtä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen lapseen, oppilaaseen, opiskelijaan ja huoltajaan, sekä heidän osallisuutensa tukeminen.

Opiskeluhoolto toteutetaan ensisijaisesti ennaltaehkäisevänä ja koko esiopetus-, koulu- ja oppilaitosyhteisöä tukevana yhteisöllisenä opiskeluhoollona. Tämän lisäksi lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on lakisääteinen oikeus yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon. Opiskeluhoolto liittyy olennaisesti esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen kasvatus- ja opetustehtävään.

Virroilla opiskeluhooltotyön linjauksista huolehtii koulutuksen järjestäjän monialainen opiskeluhoollon ohjausryhmä. Tässä ryhmässä on edustajina sekä varhaiskasvatuksen, opetuksen että hyvinvointialueen esihenkilöitä ja asiantuntijoita. Ohjausryhmän keskeisenä tehtävänä on seurata opiskeluhooltosuunnitelman toteutumista. Monialainen oppilaitoskohtainen opiskeluhooltoryhmä suunnittelee lukuvuoden aikana seurattavat toimenpiteet ja toimintatavat, sekä tarkistaa ja ajantasaistaa yksikkökohtaiset tiedot lukuvuosisuunnitelman päivityksen yhteydessä.

2. Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Virroilla toimii viisi oppilaitosta. Virtain lukio ja Virtain yhtenäiskoulu toimivat keskustaaajamassa. Kyläkouluja on kolme; Vaskiveden koulu, Killinkosken koulu ja Kotalan koulu. Kokonaisoppilasmäärä esi-, perus- ja lukiokoulutuksessa on n. 650. Lisäksi Virroilla toimii Tredun ammattioppilaitos, jossa on noin 60 opiskelijaa.

Virroille keskeisenä haasteena opiskeluhoollon näkökulmasta on pitkät etäisyydet peruspalvelujen jälkeisten palvelujen pariin. Erityisen tärkeä tekijä kokonaistarpeen arvioinnissa onkin riittävä resursointi peruspalvelujen turvaamiseksi.

Opiskeluhoollon henkilöstöresurssi henkilötyövuosina on Liite 1.

3. Oppilaitosyhteisön toimenpiteet yhteisöllisen opiskeluhoollon edistämiseksi

Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa esi- ja perusopetuksen sekä lukiokoulutuksen arkista toimintakulttuuria. Lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen kuuluu oppilas- ja opiskelijahuoltolain 6 §:n mukaisesti yhteisöllisen opiskeluhoollon kokonaisuuteen. Tällä tarkoitetaan toimintaa, jonka avulla seurataan ja kehitetään yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen, turvallisen ja esteettömän oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja oppimista sekä ehkäistään syrjäytymistä. Esiopetuksen, koulun ja oppilaitoksen koko henkilökunnalla on ensisijainen vastuu esiopetus-, koulu- ja lukioyhteisön hyvinvoinnista.

3.1. Esiopetus

Virroilla esiopetus toimii kokonaisuudessaan koulutoimen alaisuudessa. Esiopetuksen opiskeluhoolto toimii siten samoin toimintaperiaattein kuin perusopetus ja sitä seurataan ja arvioidaan koulukohtaisessa opiskeluhooltoryhmässä yhdessä perusopetuksen kanssa. Opiskeluhooltoryhmän toiminnan kuvaus tarkemmin luvussa 3.2.

3.2. Perusopetus

Oppilaitoskohtainen yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä vastaa koulun yhteisöllisen opiskeluhoollon suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista. Yhteisöllisen opiskeluhooltoryhmän jäsenet valitaan lukuvuosittain. Virtain kaupungin koulukohtaiset opiskeluhooltoryhmät toteuttavat samanaikaisesti esi- ja perusopetuksen yhteisöllistä opiskeluhoolltoa. Erityisesti oppilaiden ja huoltajien mukana olo on tärkeä osa yhteisöllistä opiskeluhoolltotyötä. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä kokoontuu ennalta sovitusti koulun tarpeiden mukaan. Kokouksista laaditaan muistio.

Koko kouluyhteisön hyvinvointia sekä oppilaiden yksilöllistä hyvinvointia seurataan mm. seuraavin tavoin: valtakunnallinen Kouluterveyskysely sekä muut valtakunnalliset velvoittavat kyselyt, koulukohtaiset tasa-arvo- ja hyvinvointikyselyt sekä KiVa-koulu kiusaamiskyselyt. Lisäksi tarkastellaan terveystarkastusten yhteenvetoja ja seurataan TEAViisarin kautta kuntakohtaisia tuloksia.

Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä puuttuu akuutteihin hyvinvoinnin riskeihin yhteisössä. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä yhdessä turvallisuustiimin kanssa edistää ja seuraa kouluympäristön terveellisyttä ja turvallisuutta. Yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä tiedottaa ja käsittelee seurannassa käytettävien tiedonkeruiden tuloksista henkilöstöä, oppilaita, huoltajia ja yhteistyötahoja. Lisäksi yhteisöllinen opiskeluhooltoryhmä edistää ja seuraa henkilöstön opiskeluhoolltotyöhön vaadittavaa osaamista.

Yhteisöllisessä opiskeluhoolllossa käsiteltäviä aihepiirejä ovat muun muassa:

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen sekä mielenterveyden edistäminen
- kiusaamisen, väkivallan ja häirinnän ehkäiseminen ja vähentäminen
- opintojen edistäminen poissaoloja ehkäisemällä
- opintojen ja työskentelyn hyvinvointia tukeva järjestäminen ja
- terveellisten elintapojen edistäminen
- oppilaitosympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä yhteisön hyvinvoinnin edistäminen ja tarkastaminen
- opiskelijoiden osallisuuden edistäminen
- huoltajien osallisuuden edistäminen
- opiskeluhoollon ja oppilaitoksen ulkopuolisten tahojen yhteistoiminta

3.2.1 Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen perusopetuksessa

Poissaolojen ennaltaehkäisy, suunnitelmallinen seuranta ja poissaoloihin puuttuminen paikallisella tasolla kuvataan opetussuunnitelman luvussa 5.4. Liite2

3.2.2 Yhteistyö ja käytänteet kouluympäristön terveellisyden ja turvallisuuden sekä koulu yhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa.

Turvalliseen opiskelu ympäristöön kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Hyvät työ- ja oppimisolosuhteet luovat edellytykset yhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Oppimisympäristön terveellisyys ja turvallisuus tarkastetaan yhteistyössä opiskelijoiden, opiskeluterveydenhuollon, henkilöstön, työterveyshuollon, työsuojeluhenkilöstön ja muiden asiantuntijoiden kanssa.

Koulu ympäristön turvallisuus ja terveellisyys ovat keskeinen osa opiskelijoiden ja työntekijöiden hyvinvointia. Turvallisuutta ja terveellisyttä tarkkaillaan seuraavin toimin: Työterveyshuollon työpaikatarkastukset, ympäristöterveystarkastajan tarkastukset, palotarkastukset ja tarvittaessa sisäilma-työryhmän määrittelyn mukaiset ylimääräiset sisäilmatarkastukset. Lisäksi kouluilla toimii turvallisuustiimi, joka koostuu koulun henkilökunnasta. Tiimin tehtävänä on tarkkailla ja huolehtia koululla esiin tulleista toiminnallisista turvallisuusriskeistä, joita koululla ilmenee.

Oppilaiden terveystarkastukset toteutetaan suunnitellusti 1., 5. ja 8. luokalla laajoina terveystarkastuksina. Sosiaaliseen ja psyykkiseen turvallisuuteen kuuluvat osallisuuteen, osallistumiseen ja vuorovaikutukseen liittyvät asiat. Jokaisella ihmisellä on perustarve kuulua joukkoon ja olla osa yhteisöä. Varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja oppilaitoksissa aikuisen tehtävänä on varmistaa, että jokaisella lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on mahdollisuus olla osa vertaisryhmää. Varhaiskasvatuksen, koulujen ja oppilaitosten oppimisympäristöjen tulee tukea yksilön ja yhteisön kasvua, oppimista ja vuorovaikutusta. Sosiaalisesti turvallinen ja salliva oppimisympäristö mahdollistaa lasten, oppilaiden ja opiskelijoiden jatkuvan vuorovaikutustaitojen kehityksen sekä sen, että lapsi ja oppilas kokee voivansa tehdä vuorovaikutusaloitteita ja toimia osallisena ryhmässä.

Hyvä itsetunto, yhteisöön kuulumisen tunne ja kokemus aidoista vaikuttamismahdollisuuksista vahvistavat lapsen ja oppilaan osallisuutta. Jokaisen varhaiskasvatus- ja koulu yhteisön jäsenen toiminta vaikuttaa oppimisympäristöjen ja sosiaalisen turvallisuuden rakentumiseen. Parhaimmillaan oppimisympäristöt tukevat sosiaaliseen turvallisuuteen kuuluvia asioita. Oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin kokemukseen liittyy olennaisesti kokemus koulun ja luokan sosiaaliseen yhteisöön kuulumisesta. Turvallisuuden nähdään rakentuvan koulun aikuisten ja oppilaiden välisissä sekä keskinäisissä vuorovaikutusprosesseissa.

3.3 Lukiokoulutus

Lukion opiskelu huoltoryhmä vastaa opiskelu huollon suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista

sekä yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisestä. Opiskeluhooltoryhmä on monialainen ja siihen kuuluvat apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, terveydenhoitaja, kuraattori, psykiatrisen sairaanhoitaja ja psykologi sekä erityisopettaja. Ryhmään kutsutaan opiskelijoiden, huoltajien, sekä tarvittaessa lukion henkilökunnan tai yhteistyötahojen edustajia. Opiskeluhooltoryhmä voi tarvittaessa kuulla muita asiantuntijoita.

3.3.1 Koulutukseen osallistumisen seuranta, poissaolojen ehkäiseminen ja niihin puuttuminen

Ryhmänohjaajat käsittelevät opiskelijoiden kanssa koulun poissaolokäytänteet. Opiskelijan on selvitettävä poissaolonsa, ja alle 18-vuotiaiden kohdalla tämän tekee opiskelijan huoltaja. Ryhmänohjaaja seuraa lähiohjaajan roolissaan opintojen edistymistä säännöllisesti, puuttuu poissaoloihin ja on tarvittaessa yhteydessä huoltajaan. Oppivelvollisuuslaki velvoittaa niin oppilaitosta kuin huoltajia seuraamaan opintojen edistymistä ja läsnäoloa opinnoissa.

3.3.3 Yhteistyö ja käytänteet oppilaitosympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden sekä oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin tarkastuksissa

Myös toisen asteen oppilaitoksessa turvalliseen opiskeluympäristöön kuuluvat fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus. Hyvät työ- ja oppimisolosuhteet luovat edellytykset yhteisön hyvinvoinnille, työkyvyn säilyttämiselle sekä tulokselliselle oppimiselle. Yhteisöllisyys, toimijuus ja osallisuus ovat tärkeitä teemoja lukiokoulutuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa. Toisen asteen koulutuksen tavoitteena on antaa eväitä opiskelijalle tulevaisuuteen ja elämään erilaisten yhteisöjen jäsenenä.

4. Yksilökohtainen opiskeluhoolto

Yksittäistä oppilasta koskevan asian käsittelystä asiantuntijaryhmässä laaditaan oppilashuoltokertomus. Ryhmän vastuuhenkilö kirjaa yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi välttämättömät tiedot oppilashuoltokertomukseen. Kirjauksia voivat tehdä myös muut asiantuntijaryhmän jäsenet. Kertomus laaditaan jatkuvaan muotoon, joka etenee aikajärjestyksessä. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki edellyttää, että kertomukseen kirjataan seuraavat asiat:

- Yksittäisen oppilaan nimi sekä alaikäisen oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- kirjauksen päivämäärä sekä kirjauksen tekijä ja hänen ammatti- tai virka-asemansa,
- kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa
- asian aihe ja vireille panija
- oppilaan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet kuten arviot, tutkimukset ja selvitykset
- toteutetut toimenpiteet kuten yhteistyö eri tahojen kanssa sekä aiemmat ja nykyiset tukitoimet

- tiedot asian käsittelystä ryhmän kokouksessa, tehdyt päätökset ja niiden toteuttamissuunnitelma
- toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot

Jos sivulliselle annetaan oppilashuoltokertomukseen sisältyviä tietoja, asiakirjaan on lisäksi merkittävä mitä tietoja, kenelle sivulliselle ja millä perusteella tietoja on luovutettu.

Oppilaan yksilökohtaisen opiskeluhoollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä oppilashuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Tiedon luovuttaja joutuu harkitsemaan esimerkiksi sitä, onko kysymys sellaisesta tiedosta, joka on välttämätön oppilaan tai muiden oppilaiden turvallisuuden varmistamiseksi. Luovutettava tieto voi koskea muun muassa sellaista oppilaan sairautta, joka tulee ottaa opetustilanteissa huomioon. Vaikka tiedon luovuttamiselle olisikin edellä todettu lain tarkoittama peruste, yhteistyön ja luottamuksen turvaamiseksi pyritään aina ensisijaisesti hankkimaan oppilaan tai huoltajan suostumus salassa pidettävän tiedon luovuttamiseen.

Oppilashuoltokertomukset sekä muut opiskeluhoollon tehtävissä laaditut tai saadut yksittäistä oppilasta koskevat asiakirjat tallennetaan oppilashuoltorekisteriin. Opetuksen järjestäjä vastaa henkilötietojen käsittelystä ja ylläpitää edellä mainittua rekisteriä. Oppilashuoltorekisteriin tallennetut tiedot, jotka koskevat yksittäistä oppilasta taikka muuta yksityistä henkilöä, ovat salassa pidettäviä.

Jos oppilas siirtyy toisen opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opetukseen tai koulutukseen, aikaisemman opetuksen järjestäjän on pyydettävä oppilaan tai tarvittaessa hänen huoltajansa suostumus siihen, että uudelle opetuksen järjestäjälle voidaan siirtää oppilashuollon asiakasrekisteristä sellaiset salassa pidettävät tiedot, jotka ovat tarpeellisia oppilashuollon jatkuvuuden kannalta. Sen sijaan opetuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot toimitetaan salassapidon estämättä viipymättä toiselle opetuksen järjestäjälle tai lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen järjestäjälle. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen tai koulutuksen järjestäjän pyynnöstä.

Liitteissä 1 olevat tiedot on ilmoitettu opiskeluhoollon ammattilaisten henkilötyövuosina.

4.1. Kouluterveydenhuolto

Terveystenhoitaja Tiina Salin, Yhtenäiskoulu luokat 0-6, Killinkosken koulu, Kotalan koulu

tiina.salin@keiturinsote.fi

044-7151424

Terveystenhoitaja Eeva Antila, Virtain yhtenäiskoulu luokat 7-9 ja lukio, Vaskiveden koulu

eeva.antila@keiturinsote.fi

044-7151435

Kouluterveydenhuollossa toimii kaksi terveystenhoitajaa, joiden kesken Virtain eri koulut on jaettu. Terveystenhoitajat ovat tavoitettavissa arkipäivisin virka-aikaan. Kyläkouluilla terveystenhoitajat käyvät noin kerran kuukaudessa.

Kouluterveydenhuollossa tavataan kaikki oppilaat vuosittain terveystarkastuksen merkeissä. Laajat terveystarkastukset tehdään vuosiluokilla 1, 5 ja 8. Laajoissa terveystarkastuksissa keskustellaan lapsen/ nuoren ja koko perheen terveydestä ja hyvinvoinnista. Vanhemmat kutsutaan mukaan laajaan terveystarkastukseen. Laajoista terveystarkastuksista laaditaan luokkakohtaiset yhteenvedot, jotka käsitellään koulun yhteisöllisessä oppilashuoltoryhmässä.

Kouluterveydenhoitajat pitävät myös ns. avovastaanottoa, hoitavat kouluaikana tapahtuneita tapaturmia ja tapaavat lasta/nuorta tarvittaessa yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Kouluterveydenhuolto osallistuu koulun yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön ja tarvittaessa yksilöllisiin oppilashuollollisiin tapaamisiin, sekä tekee moniammatillista yhteistyötä laajasti eri tahojen kanssa mm. Koulu, sosiaali-toimi, perheneuvola jne.

Kouluterveydenhoitajat osallistuvat koulun terveydellisten olojen valvontaan ja tekevät ennaltaehkäisevää ja terveyttä edistävää työtä kouluympäristössä pitämällä mm. oppitunteja tai osallistumalla asiantuntijan roolissa opetukseen.

4.2. Koululääkäri

Koululääkäri tapaa kaikki 1., 5. ja 8.-luokan oppilaat laajojen terveystarkastusten yhteydessä sekä yksilöllisen tarpeen mukaisesti. Koululääkäri osallistuu tarvittaessa oppilashuoltotyöhön. Koululääkärille ajanvaraukset tehdään terveydenhoitajan kautta.

4.3. Erityistyöntekijä

Sairaanhoitaja Taina Puumala

taina.puumala@keiturinsote.fi

044-7151426

Sairaanhoitaja tarjoaa matalan kynnyksen tukea ja luottamuksellista keskusteluapua lapselle tai nuorelle erilaisissa elämäntilanteissa. Sairaanhoitajan työ painottuu psyykkisten ongelmien ennaltaehkäisyyn ja varhaiseen puuttumiseen. Vastaanotolle hakeutumisen syinä voivat olla esimerkiksi mielialan muutos, ahdistuneisuus, perheessä tapahtuneet muutokset tai menetykset sekä erilaiset fyysiset oireet. Sairaanhoitaja toimii pääasiallisesti yläkoululaisten ja siitä vanhempien opiskelijoiden kanssa, mutta on tarvittaessa käytettävissä myös alakouluikäisille.

Sairaanhoitajalle lapsi/ nuori ohjautuu esimerkiksi terveydenhoitajan kautta, koululääkäriltä, lapsen/nuoren tai perheen yhteydenoton perusteella tai oppilashuollollisena tukitoimena. Lähetettä ei tarvita. Tapaamiset tapahtuvat pääsääntöisesti ajanvarauksella.

Sairaanhoitaja osallistuu yhteisölliseen oppilashuoltotyöhön ja on tarvittaessa mukana yksilöllisen oppilashuollon tapaamisessa.

Sairaanhoitaja vasta Virtain kaupungin alueella hyvin laajasti lasten ja nuorten mielenterveyteen liittyvistä palveluista. Työntekijä tekee myös opiskelijoiden jälkihuoltoa opiskelijujen päätyttyä.

4.4. Kuraattori

Kuraattori Joonas Karioja

044 715 2486

joonas.karioja@pirte.fi

Virroilla on käytettävissä yhden koulukuraattorin palvelut kaikille luokka-asteille esikoulusta toiselle asteelle. Kuraattori on kyläkouluilla noin kerran kuukaudessa. Muuten kuraattori on yhtenäiskoulun tiloissa käytettävissä yhtenäiskoulun ja toisen asteen opiskelijoille.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Koulukuraattori on kouluissa työskentelevä sosiaalialan asiantuntija. Kuraattorin tekemän työn tarkoituksena on järjestää oppilaille riittävä tuki ja ohjaus sekä muut tarpeelliset toimet koulunkäyntiin sosiaalityön keinoin. Luokan työilmapiiri ja työrauhan ylläpitäminen, opettajan ja oppilaan väliset ristiriitatilanteet, koulupinnaus, kiusaaminen, kotiongelmien ja erilaiset koulun tai luokan vaihtumisesta johtuvat siirtymävaiheet ovat tyyppisiä tilanteita, missä kuraattoria tarvitaan avuksi.

Kuraattori keskustelee luottamuksellisesti oppilaan kanssa ja tekee tarpeen mukaan yhteistyötä opettajien, perheen, viranomaisten ja muiden oppilaan elämään vaikuttavien tahojen kanssa. Oppilaat ohjautuvat koulukuraattorin asiakkaaksi useimmiten käyttäytymiseen liittyvien syiden vuoksi. Näitä ovat esimerkiksi poissaolot, uhmakkuus ja sääntöjen rikkominen, keskittymisvaikeudet, motivaatio-ongelmat ja väkivaltainen käyttäytyminen. Sosiaalisiiin suhteisiin liittyviä syitä ovat esimerkiksi kiusaaminen ja kaverisuhdeongelmat. Oppilaat tulevat koulukuraattorin asiakkaiksi opettajan, vanhempien, opiskeluhoitoyhjän aloitteesta tai omasta aloitteestaan. Aloite voi tulla myös ulkopuoliselta taholta kuten lastensuojelusta, perheneuvolasta.

Kuraattori on osa yhteisöllisen opiskeluhoollon toimintaa ja hänen vastuullaan on muun muassa ryhmäytysten organisointi yhteistyössä nuorisotoimen ja seurakunnan kanssa. Lisäksi kuraattori koordinoi yhteisöllisen opiskeluhoollon palaverikalenteria ja tarjoaa luokille ryhmätunteja vaihtuvista aiheista. Kuraattori on Aura-asiakastietojärjestelmän pääkäyttäjä.

4.5. Koulupsykologi

Terhi Ala-Keturi

044 715 1571

terhi.ala-keturi@pirte.fi

Psykologin tehtävänä on yksittäisen lapsen tai nuoren koulunkäynnin, opiskelun, oppimisen ja hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen ja koko koulu- ja oppilaitosyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Psykologi tekee työtä lasten, nuorten ja perheiden kanssa, antaa neuvontaa ja konsultaatiota koulu- ja oppilaitosyhteisön jäsenille ja yhteistyötahoille sekä toimii suunnittelu- ja kehittämistehtävissä

Koulupsykologi toimii Virtain kaupungilla kaikilla luokka-asteilla esikoulusta toiselle asteelle. Yhtenäiskoulun ja toisen asteen opiskelijoille psykologi on tavattavissa yhtenäiskoulun tiloissa. Kyläkouluilla koulupsykologi on käy tarpeen mukaan. Koulupsykologi on terveydenhuollon ammattihenkilö, jonka asiantuntijuuteen kuuluvat kysymykset lasten ja nuorten oppimiseen, motivaatioon, koulunkäyntiin, tunne-elämään sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvissä asioissa. Koko koululaitoksen hyvinvoinnin tukeminen ja myönteisen ilmapiirin luominen ovat keskeisessä asemassa. Tuki on ensisijaisesti psykologisen asiantuntijuuden antaminen koulun ja kodin käyttöön (konsultaatio), kuten myös työskentely keskellä koulun arkea, ja siellä mahdollisten epäkohtien huomioiminen sekä niihin puuttuminen käytännön tasolla. Tuki voi käytännössä olla tämän lisäksi myös esimerkiksi lapsen tai nuoren keskustelupohjainen yksilökäynti koulupsykologin vastaanotolla koulun tiloissa, luokkadynamiikan havainnointi koululuokassa, oppimisvaikeuksien arviointi tai opiskeluhuoltoryhmissä ja muissa oppilaiden hyvinvointia tukevissa ryhmissä toimiminen. Tarvittaessa koulupsykologi myös ohjaa asiakasta ja perhettä muiden tukimuotojen piiriin. Palvelu toteutetaan koulujen tiloissa.

4.6. Toimintamalli huolen herätessä

1. Kun jollakin koulun henkilökuntaan kuuluvalla tai huoltajalla herää huoli koskien oppilaan oppimista tai hyvinvointia koulussa/vapaa-ajalla, juttelee hän aina ensiksi asiasta oppilaan ja / tai huoltajan kanssa. Tämän jälkeen konsultointiapua voi kysyä erityisopettajalta tai oppilaanohjaajalta. Erityisopettajan ja oppilaanohjaajan tehtäviin kuuluu oppimisen tukea koskevat asiat, joten niistä voi puhua heidän kanssaan oppilaan nimellä. Jos huoli koskee pelkästään oppilaan perhetilannetta ym. vapaa-aikaan liittyvää asiaa, ei ole yksiselitteisesti kyse erityisopettajan/oppilaanohjaajan tehtäviin kuuluvasta asiasta. Oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa (OHL) ohjataan koulun henkilökuntaa ottamaan tässä tilanteessa yhteyttä koulukuraattoriin tai –psykologiin (ks. OHL 16 §).

2. Luokanopettaja/-ohjaaja ja erityisopettaja/oppilaanohjaaja yhdessä pohtivat tilannetta ja sopivat jatkotoimenpiteistä. Jos tilanne vaatii tarkempaa selvittämistä ja muutakin kuin pedagogista tukea, pitää toimia OHL 16 §:n mukaisesti ja tarvittaessa koota OHL 14 §:n 4 momentissa tarkoitettu asiantuntijaryhmä oppilaan tueksi. Yhteydenotosta opiskeluhuollon henkilöön pitää tiedottaa sekä oppilasta että kotia.

3. Ilmoitus opiskeluhuollon työntekijälle: opettaja voi konsultoida opiskeluhuollon työntekijöitä. Hän kertoo huolioppilaastaan nimettömänä.

4. Moniammatillinen koulupalaveri: Jos psykologi, kuraattori ja/tai terveydenhoitaja osallistuu yksittäisen oppilaan asian käsittelyyn asiantuntijaryhmässä, sen työskentely on kirjattava opiskeluhuoltokertomukseen (OHL 20 §:n 3 momentti) Wilmaan muistioon. Kirjuri kirjaa kaikki tarvittavat tiedot suoraan Wilmassa olevaan oppilashuoltokertomukseen (muistio). Kaikki palaveriin osallistujat pitää kirjata Wilman muistioon ja myös ne henkilöt, joille palaverissa käytyjä tietoja saa jakaa (jokainen henkilö nimetään yksilöllisesti). Psykologi ja kuraattori sekä terveydenhoitaja kirjaavat asiat omiin rekistereihinsä.

5. Palaverissa sovittujen tukitoimien kirjaaminen tehdään aina samaan oppilashuoltokertomukseen suoraan Wilmaan (muistio). Tähän samaan lomakkeeseen kirjataan myös kaikki mahdolliset seuranta-palaverit ja asioiden eteneminen. Seuranta-palaverin asiat kirjataan samalle

oppilashuoltokertomuslomakkeelle Wilmaan kuin ensimmäisessäkin palaverissa. Uutta lupaa huoltajalta ei tarvita, jos palaveriin osallistuvat samat henkilöt kuin ensimmäiselläkin kerralla.

7. Oppilashuoltokertomuksia säilytetään Wilmassa eikä niitä tulosteta ilman erityistä syytä.

8. Oppilashuollon tuki kurinpitörangaistuksen tai opetukseen osallistumisen epäämisen yhteydessä sovitaan tapauskohtaisesti oppilaan tilanne huomioiden.

9. Huoltajia tiedotetaan toimintamallista vanhempainilloissa, lukuvuosiedotteessa ja oppilashuollonsuunnitelmalla.

5. Yhteistyön järjestäminen

Opiskeluhoito on kaikkien esiopetuksessa, koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskentelevien ja opiskeluhoitopalvelujen ammattilaisten yhteinen tehtävä. Eri tahojen ja henkilöiden osallisuus opiskeluhoitoon toimintatapojen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa on opiskeluhoitoa keskeistä.

Vanhempainyhdistykset ovat koulujen pääasiallinen kanava suunnitelmallisen yhteistyössä. Koulun yhteisöllisessä opiskeluhoitoryhmässä arvioidaan säännöllisesti koulun yhteisöllisen opiskeluhoitoon toteutumista ja tehdään tarvittavat muutokset seuraavaan lukuvuosisuunnitelmaan. Rehtori tai koulunjohtaja vastaa siitä, että koko henkilöstö perehdytetään yhteisöllisen opiskeluhoitoon toimintatapoihin. Henkilöstön tulee tuntea koulun suunnitelmat (turvallisuussuunnitelma, kiusaamisen vastainen työ, häirinnän ja väkivallan ehkäisy, poissaolo koulusta jne.) ja noudattaa annettuja ohjeita.

Opetuksen järjestämiseksi yhteistyötahoja voi olla useita, kuten esimerkiksi sairaalakoulu, sosiaalitoimen henkilöstö jne. Oppilaalle järjestetään opetusta ja tukea hänen terveytensä, pedagogisten erityistarpeidensa ja erikoissairaanhoidon hoidollisten ja kuntoutuksellisten toimenpiteiden edellyttämän määrän. Oppilaalla on omassa koulussaan käytössä kaikki koulun tukitoimet kolmiportaisen tuen mukaisesti.

Keskeistä koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa toteutettavassa yhteistyössä on varmistaa oppilaan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukeminen. Oppilaalla, huoltajilla ja jokaisella oppilasta tukevalla taholla on selkeä kuva siitä, miten ja kenen kanssa oppilaan asioita edistetään. Toimivan yhteistyön lähtökohtana on oppilaan, perheen ja toimijoiden keskinäinen arvostus. Vuorovaikutus on avointa, kunnioittavaa ja luottamuksellista.

Mikäli oppilasta tuetaan koulun ulkopuolisten toimijoiden taholta, yhteistyön ja tiedon jakamisessa on hyvä hyödyntää mm. verkostotapaamisia kokonaistilanteen kartoittamiseksi. Tarkoituksena on koota oppilaan tukemisen kannalta keskeiset toimijat yhteen. Näin voidaan välttää päällekkäiset tukitoimet ja suunnitella oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisimmat keinot.

6. Suunnitelma opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Lapsella, oppilaalla ja opiskelijalla on oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön, johon kuuluu fyysinen, psyykinen, sosiaalinen ja pedagoginen turvallisuus. Turvallisuuden varmistaminen edellyttää opetuksen ja koulutuksen järjestäjältä suunnitelmallista toimintakulttuurin kehittämistä, yhteistä valmistelua ja yhteisten toimintatapojen luomista esiopetusyksiköiden, koulujen ja oppilaitosten kanssa. Opetuksen ja koulutuksen järjestäjä perehdyttää henkilöstönsä ja opiskeluhoitopalvelujen

ammattilaiset toimintatapoihin erilaisissa ongelmatilanteissa sekä huolehtii tiedottamisesta ja suunnitelmien päivityksestä.

Kiusaamiseksi määritellään puolustuskyvyttömän oppilaan tai opiskelijan tahallinen vahingoittaminen. Kiusaamisella on ominaispiirteitä, jotka erottavat sen esimerkiksi riitelystä, häirinnästä tai yksittäisestä väkivaltatilanteesta. Näitä ominaisuuksia ovat esimerkiksi toistuvuus, tietoisuus ja vallankäyttö sekä se, että kiusaamisessa on usein kyse ryhmäilmioistä. Kiusaaminen voi olla sanallista (nimittelyä, pilkkaamista tai toisen naurun alaiseksi tekemistä), fyysistä (töniminen, lyöminen), omaisuuteen kohdistuvaa (tavaroiden ottaminen tai tahallinen tuhoaminen) tai epäsuoraa (ryhmän jäsenten manipulointi, ilkeiden juurujen tai valheiden levittäminen tai ryhmän ulkopuolelle sulkeminen).

Häirinnän muotoja ovat esimerkiksi seksuaalinen häirintä sekä sukupuoleen perustuva häirintä. Seksuaalisella häirinnällä tarkoitetaan sanallista, sanatonta tai fyysistä, luonteeltaan seksuaalista ei-toivottua käytöstä. Seksuaalinen häirintä loukkaa henkilön psyykkistä tai fyysistä koskemattomuutta luomalla uhkaavan, vihamielisen, halventavan, nöyryyttävän tai ahdistavan ilmapiirin. Fyysinen seksuaalinen häirintä voi olla rikoksena rangaistavaa seksuaalista ahdistelua.

Sukupuoleen perustuva häirintä on henkilön sukupuoleen, sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun liittyvää ei-toivottua käytöstä, jolla tarkoituksellisesti tai tosiasiallisesti loukataan tämän henkistä tai fyysistä koskemattomuutta ja jolla luodaan uhkaava, vihamielinen, halventava, nöyryyttävä tai ahdistava ilmapiiri. Se ei kuitenkaan ole luonteeltaan seksuaalista.

Oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen vahvistaminen toimii kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan pääasiallisena ehkäisykeinona. Nämä taidot ovat taitoja, joita tarvitaan, kun ollaan vuorovaikutuksessa ja toimitaan yhteistyössä toisten ihmisten kanssa.

Henkilöstön läsnäolo, empaattinen kohtaaminen sekä positiivinen kannustava tuki ovat tärkeässä roolissa vuorovaikutustilanteissa sekä tukevat sosioemotionaalisten taitojen oppimista. Kannustavan ja turvallisen oppimisympäristön perustana on onnistunut ryhmäytyminen. Ryhmäytymistä edistetään suunnitelmallisesti ja tavoitteellisesti. Inklusion periaatteiden mukaisesti jokaisella lapsella on oikeus kuulua ryhmään, tuntee osallisuutta ja kokee olevansa arvokas ja turvassa. Kunnioitettava ilmapiiri, hyvän huomaaminen ja sen sanoittaminen tukevat opiskelijan kasvua- ja kehitystä. Kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan esiintyvyyttä opetustoimessa seurataan aktiivisesti koko toimintavuoden ajan. Lapsia havainnoidaan monipuolisesti erilaisissa tilanteissa. Henkilöstö pyrkii luomaan lapsiin luottamuksellisen suhteen ja avoimen keskustelevan ilmapiirin.

Tietoja hyödynnetään kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyssä ja ennaltaehkäisevän toiminnan jatkuvassa suunnittelussa. Tietolähteinä toimivat KiVa-koulu kyselyt, luokkien sosiogrammit ja kuraattorien tekemä hyvinvointikysely.

Ennaltaehkäisystä huolimatta kiusaamista, häirintää tai väkivaltaa esiintyy. Henkilökunnan tulee tunnistaa ja puuttua välittömästi kiusaamiseen, häirintään ja väkivaltaan. Tilanteeseen puututaan kaikkia osapuolia kunnioittavalla tavalla huomioiden uhri ja tekijä sekä tarvittaessa sivulliset. Kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan tullessa esille, henkilöstö arvioivat tilanteen ja käsittelevät asiaa lasten kanssa. Asiassa toimitaan yhteistyössä huoltajien kanssa.

Opetustoimen henkilöstöllä on lakiin perustuva velvoite ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai matkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan lapsen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle. Lisäksi ilmoitusvelvollisuus koskee viranomaisyhteistyötä (sosiaalitoimi ja/tai poliisi). Perusopetuslaki § 29 momentti 7 (21.8.1998/628) *"Koulun opettajan tai rehtorin tulee ilmoittaa tietoonsa tulleesta oppimisympäristössä tai koulumatkalla tapahtuneesta häirinnästä, kiusaamisesta, syrjinnästä tai väkivallasta niistä epäillyn ja niiden kohteena olevan oppilaan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle."*

Lastensuojelulaki § 25 (13.4.2007/417) "*Jonkin seuraavista tahoista palveluksessa tai luottamustoimessa oleva, vastaavissa tehtävissä toimeksiantosuhteessa tai itsenäisenä ammatinharjoittajana toimiva sekä kaikki terveydenhuollon ammattihenkilöt ovat velvollisia salassapitosäännösten estämättä viipymättä ilmoittamaan hyvinvointialueelle, jos he ovat tehtävässään saaneet tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää mahdollista lastensuojelun tarpeen selvittämistä:*" (8.7.2022/610)

Kaikki koulussa tapahtuneet kiusaamis-, väkialta ja häirintä tapaukset käsitellään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koulun järjestyssäännöillä sekä luokkakohtaisilla yhdessä sovitulla toimintamalleilla pyritään luomaan sellainen arvostuksen ja yhdessä toimimisen ilmapiiri ja toimintakulttuuri, jossa kiusaamista ei suvaita ja jossa väkivaltaan ja häirintään puututaan välittömästi. Ennaltaehkäisevä työ on avainasemassa. Jokainen henkilöstön jäsen on velvollinen toimimaan ennaltaehkäisevästi ja puuttumaan välittömästi huomaamaansa kiusaamiseen, väkivaltaan ja häirintään. Tarvittaessa voidaan pyytää ulkopuolista apua konsultointiin ja tilanteiden käsittelyyn. Apua voidaan pyytää esimerkiksi, terveysasemalta, virkavallalta, poliisilta, sosiaalitoimesta, lastensuojelusta, seurakunnalta. Lisäksi työntekijä voi tarvittaessa pyytää itselleen tukea omasta työterveyshuollosta.

7. Kriisisuunnitelma

Kriisi on tilanne, jossa aikaisemmat kokemukset ja opitut toimintatavat eivät välttämättä riitä tilanteen ymmärtämiseen ja hallintaan. Kriisiyö on fyysisen ja psyykkisen ensiavun antamista. Fyysisen ensiavun tarkoitus on pelastaa henki ja huolehtia lisäävun sekä hoidon saamisesta. Päähuomio on elintoimintojen turvaamisessa. Psyykinen ensiapu rauhoittaa, lohduttaa ja selvittää asioita onnettomuus- ja vaaratilanteessa ja niiden jälkeen. Se on kokonaisvaltaista huolenpitoa ihmisestä, myös hänen ihmissuhteistaan ja tunne-elämästään.

Kriisit voidaan jaotella kehitys-, elämän- ja traumatisoiiviin kriiseihin. Traumaattisen kriisin synnyttää usein epätavallisen voimakas ja epänormaali tapahtuma, johon liittyy suuri tunnejärkytys ja jota omat voimat eivät riitä kohtaamaan, esimerkiksi läheisen ihmisen äkillinen kuolema, liikenneonnettomuus, tulipalo, luonnonkatastrofi tai ihmissuhteisiin liittyvät muutokset.

Monet oppilaitoksen ulkopuoliset tapahtumat tai onnettomuudet voivat myös vaikuttaa kouluun. Tapahtumat voivat vaihdella oppilaitoksen läheisyydessä tapahtuneesta onnettomuudesta, paikkakuntaa tai koko maata koskevaan poikkeustilanteeseen. Mitä läheisemmästä tapahtumasta on kysymys, sitä nopeammin oppilaitoksen on reagoitava tapahtuneeseen kriisitilanteeseen.

Varautuminen ja kriisien ennaltaehkäisy on tärkeää, koska kriisitilanteissa ihmisen toiminta muuttuu ja kriisin tapahduttua ei ehdi laatia uusia toimintamalleja. Ennakolta suunniteltu toiminta toteutuu todennäköisimmin myös kriisitilanteessa.

Kriisitilanteita pyritään kouluissa ehkäisemään mm. seuraavilla toimilla:

- Koulun aktiivisesti toimiva ja toimintaansa kehittävä turvallisuustiimi
- Oppilaitoksen toimintakulttuuri, jossa turvallisuutta ja yhteisöllisyyttä pyritään parantamaan aktiivisesti
- Toiminnallisia ja fyysisiä riskejä arvioidaan ja toimintaa kehitetään arvioinnin pohjalta
- Henkilöstöä koulutetaan kriisitilanteiden varalta
- Selkeät ja hyvin tiedostetut säännöt, joista kaikki pitävät kiinni
- Koulukiusaamiseen puuttuminen ja asioiden ratkaisukeskeinen käsittely
- Määrällisesti ja laadullisesti tehokas oppilaiden valvonta eri tilanteissa ja koko henkilökunnan vastuu kasvatuksesta
- Säännölliset palotarkastukset

- Koulun turvallisuuteen liittyvien suunnitelmien säännöllinen arviointi, päivittäminen ja kehittäminen
- Kriisitilanteita varten harjoittelu on tärkeä osa kriisitilanteisiin varautumista ja toimintavalmiuden ylläpitämistä.
- Kouluissa järjestetään säännöllisesti palo- ja pelastusharjoituksia sekä harjoitellaan suojautumista.

Koululla sattuneessa kriisitilanteessa johtoryhmän vastuulla on organisoida toiminta, käynnistää tukitoimet sekä hankkia ulkopuolista apua tarpeen mukaan. Koulukohtaisen johtoryhmän kokoonkutsujana ja johtajana toimii rehtori tai hänen määräämänsä henkilö.

Mahdollisia koulukohtaisen kriisiryhmän yhteistyötahoja ovat mm. oppilashuolto, hyvinvointialueen toimijat, poliisi ja seurakunta. Kriisiryhmä on moniammatillinen työryhmä ja siinä toimivat oppilaitoksen eri ammattiryhmien edustajat, kuten opettaja, rehtori, apulaisrehtori, opinto-ohjaaja, erityisopettaja, koulupsykologi, koulukuraattori sekä kouluterveydenhoitaja. Seuraavassa taulukossa on kuvattu keskeiset vastuut ja tehtävät kriisitilanteessa.

Henkilö, joka on saanut tiedon tapahtuneesta ottaa yhteyttä tapahtuman tullessa tietoon rehtoriin/apulaisrehtoriin/koulunjohtajaan.

Rehtori / apulaisrehtori /koulunjohtaja

- Kutsuu johtoryhmän koolle
- Ottaa yhteyttä lähiomaisiin
- Vastaa koulun sisäisestä tiedotuksesta ja ulkoisesta tiedotuksesta yhteistyössä kunnan kriisiryhmän kanssa
- On yhteydessä tarvittaviin yhteistyötahoihin (poliisi, hyvinvointialueen toimijat yms.)

Koulun johtoryhmä

- Huolehtii välittömästä tuen tarpeesta sekä mahdollisista jatkotoimista
- Selvittää kriisitilanteissa tärkeät paikallisesti ja alueellisesti toimivat yhteistyötahot sekä sopii yhteistyön periaatteista ja käytännöistä
- Arvioi kriisitilanteissa toteutettuja toimia ja dokumentoi tapahtumat
- Järjestää jälkihoidon yhteistyössä opiskeluhoitajien ja kunnan kriisiryhmän kanssa

Seuraavassa taulukossa on eritelty välittömiä toimenpiteitä eräisiin koulun kriisitilanteisiin. Koulujen kriisisuunnitelmissa voi olla tarkemmin kuvattu koulukohtaisia toimenpiteitä erilaisiin kriisitilanteisiin.

Yleisohje koulussa tapahtuviin kriisitilanteisiin:

- Arvioi tilanne. Pelasta. Hälytä.
- Ilmoita tapahtumasta rehtorille/apulaisrehtorille.
- Varoita ulkopuolisia.
- Estä lisävahingot ja sivullisten oleskelu.
- Opasta pelastushenkilöstöä tai poliisia.

Väkivaltatilanne oppilaitoksessa

- Ryhdy välittömiin ensiapu- ja hälytystoimiin.
- Ilmoita tapahtumasta rehtorille/apulaisrehtorille.
- Huolehdi oppilaat ja opiskelijat turvaan sekä huolehdi erityisesti tilanteessa mukana olleista.
- Pidä huoli, että oppilaiden ja opiskelijoiden kanssa on aina joku aikuinen ja ettei oppilaita päästetä kotiin ennen kuin tilanne on rauhoittunut.
- Nuorempien oppilaiden kohdalla tulee varmistaa, että kotona on joku vastaanottaja, järjestä tarvittaessa saattaja.

- Ilmoita huoltajille mahdollisimman pian. Käydään tarvittaessa keskustelut luokissa opettajien ja kriisityöntekijöiden johdolla.
- Läpikäyntikeskustelut henkilöstön kanssa.
- Yhteistyö huoltajien kanssa.

Oppilaan kuolema

- Mikäli kuolema on tapahtunut koulumatkalla tai koulussa, tulee asiasta ilmoittaa poliisille.
- Henkilön, joka saa tiedon kuolemasta, tulee ottaa yhteyttä rehtoriin. Rehtori voi varmistaa tiedon oikeaperäisyyden poliisilta.
- Rehtori tiedottaa opiskelijan kuolemasta henkilökunnalle.
- Rehtori sopii omaisten kanssa, mitä ja miten asioista kerrotaan kyseisessä koulussa.
- Opettajat kertovat opiskelijoille tapahtuneesta sovitulla tavalla ja varataan aikaa asiasta keskustelulle.
- Oppilaille kerrotaan tosiasiat, estetään huhujen leviäminen.
- Oppilaitoksen kriisiryhmä toimii tarvittaessa opettajien tukena.

Henkilökuntaan kuuluvan kuolema

- Mikäli kuolema on tapahtunut työmatkalla tai oppilaitoksessa, asiasta tulee ilmoittaa poliisille.
- Omaisten kanssa sovitaan kuinka, mitä ja missä laajuudessa asiasta tiedotetaan kyseisessä oppilaitoksessa.
- Henkilökunnalle tiedotetaan aina mahdollisimman aikaisessa vaiheessa.
- Erytynen huomio on kiinnitettävä tapaan, millä suruviesti ilmoitetaan henkilökunnalle ja oppilaille.
- Varaudutaan antamaan tukea henkilökunnalle ja oppilaille.

Jälkihoidon avulla pyritään auttamaan koulu yhteisöä ja sen yksittäisiä jäseniä toipumaan kriisin tai seurauksista sekä palautumaan mahdollisimman hyvään arkeen. Tapauskohtaisen jälkihoidon suunnittelu käynnistyy välittömästi kriisin jälkeen. Se tulee aloittaa limittäin akuuttivaiheen kriisiavun kanssa.

Koulukohtaiset kriisiryhmät suunnittelevat ja vastaavat kriisien jälkihoidosta yhteistyössä esimerkiksi opiskeluhuoltoryhmän, hyvinvointialueen toimijoiden ja kunnan kriisiryhmän kanssa.

Kriisiviestintä ja siihen liittyvä tiedottaminen on tehostettua viestintää poikkeuksellisessa tilanteessa. Kriisiviestinnän keskeisin päämäärä on oikean tiedon välittäminen oikeille kohderyhmille.

Kriisiviestinnän tavoitteet ovat:

- varmistaa ihmisten turvallisuus,
- turvata organisaatioiden toimintaedellytykset,
- tiedottaa palvelujen järjestelyistä,
- varmistaa, että julkisuudessa on totuudenmukainen mielikuva tilanteesta,
- ennakoida mahdolliset kriisit ja valmistautua niihin hyvissä ajoin.

Rehtori vastaa yhteistyössä kunnan kriisiryhmän kanssa oman oppilaitoksensa sisäisestä ja ulkoisesta tiedottamisesta henkilökunnalle, oppilaille ja huoltajille. Kriisi- ja poikkeusoloissa käytetään lähtökohtaisesti samoja viestivälineitä kuin normaalioloissa. Oppilaitosten tärkein kriisiviestinnän kanava huoltajille on Wilma. Ensisijaisesti käytetään nopeita ja tehokkaita sähköisiä välineitä: Wilmaa, sähköpostia, oppilaitoksen verkkosivuja. Ulkoisen tiedottamisen vastuunjako sovitaan kunnan kriisiryhmän kanssa. Medialle kerrotaan vain faktat.

7. Liitteet

Liite 1: Arvio opiskeluhoollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhooltopalveluista

Liite 2. Poissaolojen ehkäisyn toimintamalli (opetussuunnitelma)